

УДК 351.74+176
DOI: 10.31733/17-03-2023-615-616

Борис ЛОГВИНЕНКО
професор кафедри адміністративного права,
процесу та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор,

ГЕНДЕРНА СЕНСИБІЛІЗАЦІЯ В ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ

На міжнародному рівні знаковими слід вважати Резолюцію 1325 (2000), ухвалену на 4213-му засіданні Ради Безпеки ООН 31.10.2000, та резолюцій Ради Безпеки ООН 1820, 1888, 1889, 1960, 2106, 2122, 2242, 2467, 2493, що у сукупності формують порядок денний «Жінки, мир, безпека». Зокрема, резолюція 1325 стала однією з найбільш важливих резолюцій ООН у сфері політики безпеки. Цей документ наголошує на важливій ролі жінок у запобіганні і врегулюванні конфліктів та в розбудові миру, а також закликає держави-члени забезпечити більш активну участь жінок на всіх рівнях прийняття рішень в національних, регіональних і міжнародних інститутах, у механізмах запобігання, управління та вирішення конфліктів. Зазначена резолюція визначає особливу важливість врахування потреб жінок та дівчат у конфліктних ситуаціях та особливу вразливість жінок перед негативними наслідками конфліктів. Рада Безпеки закликає держави-члени ООН активно залучати жінок до прийняття рішень на всіх рівнях в рамках національних, регіональних та міжнародних інститутів та механізмів запобігання, регулювання та вирішення конфліктів [1].

На момент прийняття першого Національного плану у лютому 2016 року, Україна стала першою державою світу, де такий документ було прийнято в умовах збройного конфлікту. У свою чергу, 28.10.2020 Кабінетом Міністрів України було прийнято рішення про затвердження Національного плану дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» на період до 2025 року. Це другий план, за яким працюватиме Україна ще понад два роки. Планом визначено конкретні кроки, спрямовані на створення умов для забезпечення рівної участі жінок і чоловіків у подоланні конфліктів, встановленні миру, процесах відновлення, протидії безпековим викликам, системній протидії насильству за ознакою статі та насильству, пов'язаному з конфліктом. У той же час, вагомими перешкодами для виконання Резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» в Плані названі недостатність знань і навичок у виконавців Національного плану, обмеженість людських і матеріальних ресурсів, технічного забезпечення [2].

Вищенаведене свідчить про важливість впровадження гендерно чутливих підходів у діяльність Національної поліції. Інакше кажучи, гендерна сенсибілізація у діяльності Національної поліції України є важливою у цілому та в умовах воєнного стану зокрема. Тим більше, що цей пріоритет у розбудові поліції не є новим. Ще у 2016 році відбулася дискусія в рамках проєкту Міжнародного центру перспективних досліджень «Модернізація України через гендерну рівність». В межах дискусії було наголошено на тому, що світовий досвід свідчить, що широке залучення жінок до роботи в органах правопорядку слугує ключем до істотного скорочення насилля з боку цих органів по відношенню до громадян. Експерт з гендерних питань О. Захарова слушно наголосила, що: «правоохоронець-чоловік часто бачить свою роботу як «владний контроль», у той час як жінка – як «громадську службу» [3].

Аналіз відкритих Інтернет публікацій щодо результативності проведених на виконання Плану заходів у призмі діяльності Національної поліції дозволяє виокремити наступні проблеми, що мають місце і сьогодні:

- систематичність реалізації заходів та спрямованість зусиль. Важливим є контроль за реалізацією заходів Плану на кожному організаційному рівні, прозора і чітка звітність відповідальних за виконання суб'єктів. Має бути задекларована неможливість зміни курсу в межах відомства, а лише його коригування на підставі відкритих обговорень;
- масштабність та комплексність заходів. Впровадження потребує не лише створення інформаційних брошур про гендерну рівність і формальна звітність про

реалізовані заходи, а й здійснення конкретних кроків – від обладнання вбиральнь та місць для відпочинку в територіальних підрозділах Національної поліції, до врахування жіночої анатомії при розробці предметів однострою і спеціального спорядження;

– роз'яснювальна робота і практичне подолання стереотипів. Більшої консолідації потребують ініціативи окремих громадських організацій, науково-дослідницьких лабораторій закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, спрямовані на досягнення фактичної, а не формальної гендерної рівності у поліції.

Загалом, проблема забезпечення гендерної рівності в поліції не є суто українською, а носить міжнародний характер. Причому сутність проблем, які пов'язані із гендерною сенсифікацією в поліції багато в чому є тотожними як для розвинутих демократичних держав, так і для держав третього світу.

Також, в умовах дії воєнного стану, для жінок-поліціанток зростають стресові чинники суб'єктивного і об'єктивного змісту, збільшується загроза сексуального насильства, посилюються напруженість і виникнення конфліктних ситуацій. Разом із тим, позитивними моментами в таких умовах можна вважати зменшення гендерних упереджень, більш тісна взаємодія з населенням та зростання довіри останнього до діяльності поліції, зростання відсотку жінок-поліцейських на керівних посадах.

Не зупиняючись більш детально на особливостях гендерної сенсифікації в діяльності Національної поліції, окреслимо перспективні кроки, що потребують впровадження з урахуванням дії воєнного стану. До таких, нами віднесено такі:

– по-перше, при здійсненні добору на вакантні посади в поліції необхідний відхід від наказів та співбесід у бік прозорих та рівних умов конкурсу;

– по-друге, має бути збільшено увагу до відпочинку поліцейських в умовах посиленого несення служби. Відпочинок на службі та вдома має сприяти максимальному відновленню особового складу. Посилення впливу стрес-факторів в умовах війни вимагає належного психологічного супроводу та відновлення поліцейських. Особливо це стосується жінок, які часто поєднують службу із організацією домашнього побуту;

– по-третє вимагає удосконалення роз'яснювальна робота в територіальних підрозділах поліції щодо важливості ролі жінок у поліції, застереження від інфантилізації виконуваних ними службових обов'язків;

– по-четверте, вимагає удосконалення внутрішньої організаційної діяльності у поліції щодо дотримання гендерної нейтральності, недопущення мобінгу, сексуальних домагань на службі тощо;

– по-п'яте, мають бути впроваджені організаційні зміни – жіночий однострій та спеціальне спорядження, відповідність санітарно-гігієнічним вимогам і правилам місць несення служби;

– по-шосте, слід посилити увагу до забезпечення особистої безпеки жінок-поліцейських в умовах воєнного конфлікту, визначити ключові алгоритми їхньої безпечної поведінки в різноманітних ситуаціях (окупації, при бойових зіткненнях, деокупації та фільтраційних заходах).

Таким чином, поряд із зростанням ролі жінок в діяльності Національної поліції як сучасної правоохоронної інституції, потрібно приділити належну увагу дієвому забезпеченню їхніх прав як у звичайний так і у особливий період.

---

1. Резолюція Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека». Національна соціальна сервісна служба України. URL: <https://nssu.gov.ua/genderna-rivnist/rezolyuciya-radi-bezpeki-onn-1325>.

2. Про затвердження Національного плану дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» на період до 2025 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 28.10.2020 р. № 1544-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1544-2020-%D1%80#Text>.

3. Силові відомства і гендерна рівність: якою є роль жінки у реформованих та нереформованих органах правопорядку. Прес-служба МЦПД від 28.10.2016 р. URL: <https://icps.com.ua/sylovi-vidomstva-i-enderna-rivnist-yakoyu--rol-zhinky-u-reformovanykh-ta-nereformovanykh-organakh-pravoporyadku/>